

สถานการณ์ข้าวกัมพูชา

1. ภาพรวมสถานการณ์

ประเทศกัมพูชามีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 18.1 ล้านเฮกตาร์ โดยเป็นพื้นที่สำหรับทำเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา การทำป่าไม้ และการทำประมง คิดเป็นกว่าร้อยละ 80 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่สำหรับทำนาคิดเป็นร้อยละ 16.5 ของพื้นที่ทั้งหมดหรือกว่า 3 ล้านเฮกตาร์ ครอบคลุมพื้นที่ใน 25 จังหวัด โดยพื้นที่เพาะปลูกสำคัญ ได้แก่ จังหวัดไพรแวง ตาแก้ว และพระตะบอง

1.1. ปริมาณความต้องการในประเทศและการส่งออก

ผลผลิตข้าวในปี 2561 โดยรวมอยู่ที่ประมาณ 7.72 ล้านตันข้าวเปลือก และเป็นข้าวสารเพื่อการบริโภคจำนวน 5.02 ล้านตัน ความต้องการบริโภคภายในประเทศประมาณ 3.12 ล้านตันต่อปี ส่งออกไปต่างประเทศรวม 1.74 ล้านตัน

ในปีที่ผ่านมาตลาดส่งออกข้าวสำคัญอันดับแรกของกัมพูชา ได้แก่ ภูมิภาคยุโรป ที่ปริมาณ 269,127 ตัน หรือร้อยละ 42.98 โดยประเทศที่นำเข้ามากที่สุดในภูมิภาคนี้ คือ ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ โปแลนด์ และเบลเยียม รองลงมา คือ จีน 170,154 ตัน คิดเป็นร้อยละ 21.17 สำหรับการส่งออกไปตลาดอาเซียน มีปริมาณรวมที่ 102,946 ตัน คิดเป็นร้อยละ 16.44 โดยมีมาเลเซียและเวียดนามเป็นตลาดส่งออกสำคัญของภูมิภาคนี้

สถิติการส่งออกข้าวสารของกัมพูชารายเดือนตั้งแต่ปี 2557 - 2562 (หน่วย:ตัน)

	Month / Year	2558	2559	2560	2561	2562	VARIATION
1	January	35,921	44,033	48,820	62,623	59,625	-5%
2	February	37,676	51,912	60,731	47,809	52,861	+10.6%
3	March	75,867	66,275	57,127	50,683	58,335	+15.10%
4	April	51,719	39,550	45,716	36,239	42,942	+8.31%
5	May	41,842	32,558	45,243	42,865	36,409	-15.10%
6	June	40,800	33,862	30,925	31,318	31,366	+3.7%
7	July	28,492	24,087	27,354	25,543		
8	August	29,819	27,799	56,274	44,558		
9	September	26,969	41,429	49,776	47,626		
10	October	39,064	60,016	70,149	45,543		
11	November	48,748	58,168	70,122	62,433		
12	December	81,479	62,455	73,442	128,985		
	GRAND TOTAL	538,396	542,144	635,679	626,225	281,538	

Sources: Mekong Oryza - Cambodia Rice Federation (CRF)

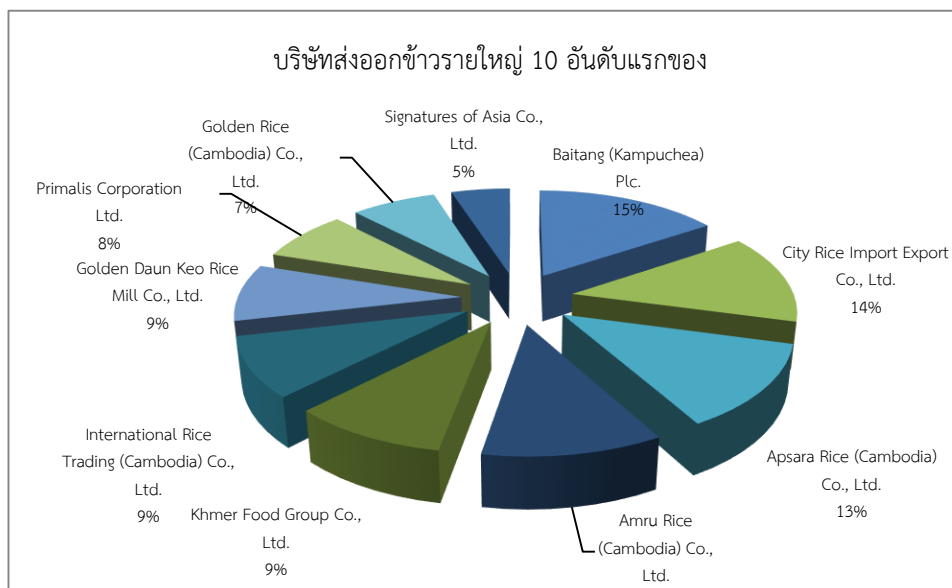
สำหรับช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน ของปี 2562 กัมพูชาส่งออกข้าวรวม 281,538 ตัน โดยส่งออกไปประเทศจีนมากเป็นอันดับ 1 ที่ปริมาณ 113,300 ตัน ตามด้วย ฝรั่งเศส มาเลเซีย และเนเธอร์แลนด์ ที่ปริมาณ 37,513, 13,936 และ 7,523 ตามลำดับ

ประเทศส่งออกข้าวสำคัญของกัมพูชา 6 อันดับแรก

2019	CHINA	FRA	NET	MAL	SPAIN	GER
Jan	17,307	9,602	1,758	5,106	1,966	1,833
Feb	26,145	3,836	1,448	1,839	637	572
Mar	28,143	6,620	1,354	2,528	1,780	1,247
Apr	19,270	6,122	1,198	1,818	151	578
May	13,758	5,614	1,826	1,426	1,657	889
Jun	8,677	5,721	1,635	1,219	1,332	96
Total	113,300	37,515	9,219	13,936	7,523	5,215

Sources: Mekong Oryza - Cambodia Rice Federation (CRF)

ในกัมพูชา มีบริษัทที่ทำธุรกิจส่งออกข้าวทั้งหมดรวม 84 บริษัท โดยในปี 2561 บริษัทที่ส่งออกข้าวมากเป็นอันดับ 1 ได้แก่ บริษัท Baitang ส่งออกปริมาณรวม 63,747 ตัน รองลงมา คือ City Rice Import Export, Apsara Rice และ Amru Rice โดยมีปริมาณการส่งออกที่ 55,581 ตัน 51,871 ตัน และ 44,613 ตัน ตามลำดับ

ที่มา: Secretariat of One Window Service for Rice Export Formality

2. โอกาส อุปสรรคและความท้าทาย

ในปี 2561 ที่ผ่านมา กัมพูชาส่งออกข้าวไปทั่วโลกปริมาณรวม 626,255 ตัน ซึ่งลดลงจากปีก่อนหน้า ทำให้ยังไม่ถึงเป้าหมายการส่งออกข้าวที่รัฐบาลตั้งไว้ คือ 1 ล้านตันต่อปี แม้ว่าในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลกัมพูชาพยายามออกนโยบายต่างๆ มาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและโรงสีเพื่อสนับสนุนให้ข้าวที่ปลูกในกัมพูชาสามารถส่งออกได้เพิ่มมากขึ้น อาทิเช่น การใช้มาตรการต่างๆ (ที่ไม่ใช่มาตรการทางการเงิน) ในการเข้าแทรกแซงราคาข้าวเปลือก การมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละท้องถิ่นเข้าไปช่วยในเรื่องการเจรจาต่อรองราคาข้าวให้กับชาวนา จัดรถขนส่งข้าวให้กับชาวนาโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเพื่อลดต้นทุนการขนส่ง ประกอบกับการอนุมัติงบประมาณจำนวน 80 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อเป็นเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้แก่เจ้าของโรงสีนำไปสร้างไซโลและลานตากข้าวเปลือก ทั้งนี้ เพื่อให้โรงสีสามารถรับซื้อผลผลิตข้าวเปลือกจากเกษตรกรนำไปแปรรูปเป็นข้าวสารเพื่อการส่งออกได้เพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ รัฐบาลพยายามหาตลาดใหม่ๆ เพื่อเป็นทางเลือกในการส่งออกข้าว โดยหันมาเน้นส่งเสริมสินค้าเกษตรที่เป็นออร์แกนิกมากยิ่งขึ้น โดยจะทำในรูปแบบ Contract Farming บริษัทส่งออกข้าวหรือโรงสีที่รับซื้อจะต้องทำสัญญาซื้อข้าวจากเกษตรกรและการันตีการรับซื้อข้าวในราคาตลาดบวกเพิ่มค่า Premium 10-25% ขึ้นกับคุณภาพข้าวโดยบริษัทที่รับซื้อจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการหาตลาดส่งออก การทำ Branding เครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ การดำเนินการด้าน audit certification และ certification of organic quality standards เป็นต้น โดยเกษตรกรจะต้องปลูกข้าวในรูปแบบของออร์แกนิกตามมาตรฐานที่กำหนดเท่านั้น ทั้งนี้ ได้กำหนดให้จังหวัดพระวิหารเป็น pilot project และจะดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้และดำเนินการในพื้นที่อื่นๆ เช่น เสียมเรียบ บันเตียเมียนเจย อุดรเมียนเจย กำปงสปีอ และเกาะกง ต่อไป ปัจจุบันข้าวออกออร์แกนิกของกัมพูชามีตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ ยุโรป จีน อเมริกา ฮองกง และญี่ปุ่น แม้ว่าปัจจุบันยังมีปริมาณไม่มากแต่คาดว่าจะสามารถเพิ่มปริมาณการส่งออกข้าวออร์แกนิกได้มากขึ้นในอนาคต ซึ่งในอนาคตหากภาครัฐของกัมพูชาสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ทำให้สามารถส่งออกข้าวได้ในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นแล้ว กัมพูชาจะถือเป็นคู่แข่งที่สำคัญอีกประเทศในตลาดส่งออกข้าวของไทย

3. กลยุทธ์เจาะตลาด

กัมพูชาถือได้ว่าเป็นประเทศผู้ผลิตข้าวเช่นเดียวกับไทย ประกอบกับข้าวสารที่ผลิตและขายในประเทศมีราคาถูกกว่าเมื่อเทียบกับข้าวไทย จึงทำให้ข้าวจากไทยไม่มีนำเข้าหรือจำหน่ายตามร้านค้าหรือซูเปอร์มาร์เกตทั่วไป ข้าวที่นำเข้าจากไทยส่วนใหญ่จะเป็นข้าวเหนียวซึ่งนำเข้ามามีปริมาณไม่มากในแต่ละปี ดังนั้น การประชาสัมพันธ์ข้าวไทยในตลาดกัมพูชา ควรมาในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับร้านอาหารไทยที่ได้รับตรา Thai Select ในกัมพูชา ซึ่งนอกจากจะเป็นการประชาสัมพันธ์ข้าวไทยแล้วยังเป็นการสร้างความรับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างข้าวไทยและข้าวกัมพูชาให้ผู้บริโภคในกัมพูชา

4. ข้อเสนอแนะ

4.1. จีนถือเป็นตลาดส่งออกข้าวที่สำคัญของกัมพูชารองจากสหภาพยุโรป โดยในปีที่ผ่านมา จีนนำเข้าข้าวจากกัมพูชา ปริมาณกว่า 170,000 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 56 ของโควตาที่กัมพูชาได้รับ ซึ่งหากในอนาคตกัมพูชาสามารถส่งออกข้าวได้ตามโควตาที่จีนเสนอให้ จะทำให้สัดส่วนในการส่งออกข้าวไปตลาดจีนคิดเป็นร้อยละ 63 ของการส่งออกข้าวโดยรวมของประเทศ ซึ่งจะทำให้จีนกลายเป็นตลาดหลักในการส่งออกข้าวของกัมพูชาแทนตลาดในสหภาพยุโรป

4.2 ข้าวหอมมะลิออร์แกนิก และข้าวหอมมะลิแดงของกัมพูชา ถือได้ว่าคุณภาพดีและรสชาติอร่อยไม่แพ้ข้าวหอมมะลิไทย จึงเริ่มเป็นที่นิยมในกลุ่มคนรักสุขภาพ และในตลาดยุโรป รัฐบาลกัมพูชาหันมาให้ความ

สนใจกับการส่งออกข้าวออร์แกนิกมากขึ้น ซึ่งในอนาคตข้าวออร์แกนิกของกัมพูชาอาจมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในตลาดกลุ่มนี้ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ การส่งออกข้าวออร์แกนิกของไทยได้

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร
สิงหาคม 2562